

tárlatát *L. Menyhért László* megnyitó beszéde után tekinthette meg a népes ünneplő közönség.

Több kötet is elkészült az ünnepi alkalomra. A 30 éves a Vay Ádám Múzeum című

összeállítást a szerző *Molnár Sándor*, az Így múlték el tőlünk című irodalmi antológiát a szerkesztő *Lászlóffy Csaba*, Tóth Zoltán Szemeid előtt című verseskötetét *Madár János*, a Vántus István című kiadványt *Kiss Ernő* mutatta be.

PARÁDI JÓZSEF

A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI MAGYAR KIRÁLYSÁG RENDVÉDELME

VI. Magyar Rendvédelemtörténeti Tudományos Konferencia, Budapest, 1994. október 18–22.

1990-ben indult útjára az a konferenciasorozat, amelynek keretében a rendvédelem történetével foglalkozó szakemberek minden ősszel megvitadják a legújabb kutatási eredményeiket, kicserélik gondolataikat a rendvédelemkutatás tapasztalatairól.

A rendezvényen megjelentek a szakterület hazai és külföldi szaktekintélyei mellett a témaorientált közgyűjtemények és társadalmi szervezetek érdeklődő tagjai, az állami hierarchia szakmai szervezeteinek vezetői és képviselői. A honvédelmi miniszter úr képviselője útján vett részt a tanácskozáson.

A konferencia rendezői – a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelemtörténeti Tudományos Társaság és a Rendőrtiszti Főiskola – a rendezvényt a társaság két elhunyt tagja Dr. Kratochwil Ferenc egyetemi docens, a Rendőrtiszti Főiskola volt igazgatója és Hadusfalvy Béla okleveles gépészmérnök emlékének ajánlották.

A konferencia megnyitóján – Dr. Finszter Géza r. ezredes nekrológiát követően – az elhunytak családtagjai a társaság emléklapját vették át.

Az elmúlt évek hagyományainak megfelelően a konferenciához kamarakiállítás is kapcsolódott. A kiállítás túllépett azonban a hagyományokon, mert a rendvédelemtörténeti anyag mellett bemutatásra került a világ napjainkban is használatos szimbólumainak gyűjteménye is. A rendezők ezúton mondanak köszönetet *Szilas László* úrnak, aki magángyűjteményéből biztosította a kiállítási tárgyak többségét, továbbá *Dr. Lugosi József* és *Ságvári György* uraknak, akik a Hadtörténeti Múzeum anyagából biztosítottak értékes kiállítási tárgyakat, valamint *Zeidler Sándor* úrnak,

akinek a szakértő közreműködése hozzájárult a kamarakiállítás sikeréhez.

A mintegy hetven főnyi résztvevőt számláló konferencia első napjának délelőttjén az ügyvezető elnöki tisztet *Dr. Ravasz István* töltötte be.

Dr. Mezei Barna, az állam- és jogtudomány kandidátusa A magyar rendvédelmi jog az európai gyakorlat tükrében címmel tartotta meg előadását. Az előadó kifejtette, hogy a magyar jog ugyan viszonylag tág teret engedett a rendvédelmi szervek működésének, azok azonban gyakorlatilag a korabeli európai normáknak megfelelően működtek – a háborús évek és az úgynevezett fehérterror időszakának speciális helyzetét leszámítva.

Ságvári György a rendvédelmi testületek rangrendszerét és ékítményeit ismertette. Előadása a kiegyezéstől a rendszerváltásig ívelt, feltárva e témakör belső fejlődési logikáját, illetve a befolyásoló tényezőket.

Dr. Lugosi József, a hadtudomány kandidátusa a magyar rendvédelmi szervek fegyverzetét mutatta be rendkívül szemléletes módon. Előadása a konferencia egyik legsikeresebb megnyilvánulása volt.

A délelőttöt *Dr. Rác Lajos* tájékoztatója zárta, melyben ismertette a két háború közötti fővárosi rendőrséget, illetve a rendvédelmi tárgyú helytörténeti kutatásokat végző csoport eredményeit.

Ebéd után az elnöki teendőket *Dr. Öry Károly* vette át.

A délutáni előadásokat *Dr. Botos János* nyitotta meg, aki a Magyar Királyi Belügyminisztérium történetét feltáró monográfiáját foglalta össze. A szerző négyéves kutatómunkájának legfontosabb eredményeit tárta a hallgatóság elé.

Dr. Ravasz István a Magyar Királyi Honvédség karhatalmi feladatkörét mutatta be előadásában, hangsúlyozva, hogy a teljes vertikum alkalmazására soha nem került sor.

Az első nap utolsó előadását *Dr. Bonhardt Attila* tartotta A rendvédelmi szervek motorizációja a rejtett véderőfejlesztés tükrében címmel. A szerző arra a megállapításra jutott, hogy a magyar rendvédelmi szervek korai motorizációs programja a honvédség páncélos kezelőszemélyzetének utánpótlását is szolgálta.

A konferencia második napjának délelőttjén az elnöki funkciót *Dr. Szakály Sándor*, a történelemtudomány kandidátusa töltötte be.

A délelőtti első előadója *Dr. Hegedűs Róbert*, a hadtudomány kandidátusa a két világháború közötti Magyar Királyság biztonságpolitikájával ismertette meg a hallgatóságot. Az előadó hangsúlyozta, hogy az ország biztonságpolitikája a trianoni békediktátum nyomán kényyszerpályán mozgott.

Dr. Parádi József, a hadtudomány kandidátusa a határőrizeti szervek strukturális fejlődését mutatta be. Az előadó a trianoni békediktátum hatásaként értelmezte azt a tényt, hogy a Magyar Királyságban visszatértek a határőrizet egy archaikusabb formájához, ahol a határok őrzését és védelmét katonai típusú szervezettel oldották meg.

Kiss István Géza a Magyar Királyi Vámőrség felállításának körülményeit taglalta, a szervezetet vámszaki hatóságként értelmezve. E téren az előző előadótól eltérő nézeteit is kifejtette.

Dr. Bacsa Gábor a délvidéki magyar határőrizet sajátosságait és fejlődését mutatta be előadásában, gazdag forrásanyagra támaszkodva.

A délelőtti utolsó előadója *Dr. Szakály Sándor*, a történelemtudomány kandidátusa A Magyar Királyi Csendőrség (1919–1941) címmel tartotta meg előadását. Az előadó objektív történelemszemléleten nyugvó megközelítés-

ben tárgyalta a témát. A szervezetet mint magas szakmai színvonalat képviselő testületet mutatta be, amelynek jelentős szerepe volt a vizsgált időszak irigylésre méltó közbiztonsági helyzetének megteremtésében és fenntartásában.

Ebéd után az elnöki teendőket *Dr. Szakács Gábor*, a hadtudomány kandidátusa látta el.

A délután első előadója *Suba János* a demarkációs vonalak kijelölésével kapcsolatos térképészeti teendőket és azok körülményeit ismertette előadásában.

Franz Hesztara Az önálló Ausztria csendőrségének szervezettörténete az Anschlussig, majd a német megszállást követően 1945-ig címmel adott ízelítőt a két világháború közötti osztrák rendvédelem helyzetéről.

Dr. Mezei Barna, az állam- és jogtudomány kandidátusa A büntetésvégrehajtás helyzete a két világháború között Magyarországon címmel vizsgálta a hazai börtönügyet. Megállapította, hogy a börtönügy a trianoni békediktátum nyomán nehéz helyzetbe került, mert a dualizmus idején létrehozott börtönök közti specifikáció az elcsatolt területekkel Magyarországtól elkerült fegyintézetek hiánya miatt nem volt tovább tartható.

A délutáni előadásokat *Jóó Gábor* zárta, aki a Trianon utáni pénzügyőrség történetét mutatta be a testület szervezeteifejlődésén keresztül.

Az előadásokat követően két kérdésben alakult ki vita. Egyrészt a határ fogalmát igyekeztek tisztázni a résztvevők. A határ jogi értelmezése, melyet a határőrizeti szakemberek is használnak, egyértelmű volt.

A kulturális, etnikai, gazdasági és természeti határok fogalmának körüljárása azonban már sokkal izgalmasabb témának bizonyult. E témakörben a jelenlévők nem is jutottak közös nevezőre, bár sok érdekes gondolat és információ is felszínre került a vita során.

A másik vitatott kérdést a Magyar Királyi Vámőrség feladatköre alapján a testület jellegének meghatározása képezte. A konferencia résztvevőinek döntő többsége egyetértett azzal, hogy a Magyar Királyi Vámőrség határőrizeti szakszerv volt. Rejtett feladatát képezte volna a határok védelme a szervezetében „eldugott” katonai erő útján. Erre azonban 1927-ig gyakorlatilag nem nyílhat lehetőség. Később azonban megoldódott a katonai erő rejtése,

olyannyira, hogy a vegyesdandárok harmadik ezredét a vámőrség rejtésében működtették. A vámőrség nem végzett pénzügyőri feladatokat, bár a vámszaki teendők végzéséhez segítséget nyújtott annak fejezetes biztosítása útján.

A konferencia harmadik napjának délelőttjén *Dr. Mezei Barna*, az állam- és jogtudomány kandidátusa elnökölt.

Az előadásokat *Fazakas László* kezdte meg, aki a testőrség, a koronaőrség és a képviselőházi őrség történetét mutatta be 1920-tól 1945-ig. Az előadó hangsúlyozta, hogy e szervezeteknek ugyan a leglátványosabb teendőit a díszelgések képezték, azonban rendkívül fontos volt a közjogi méltóságok, illetve az állami szimbólumok őrzése terén kifejtett tevékenységük.

Somorjai Béla A Magyar Királyi Koronaőrség helytállása a korona és a koronázási ékszerek megőrzésében (1944–1945) címmel ismertette a magyar korona kalandos útját a második világháború során.

Dr. Kün Ferenc a debreceni őrzészlóaljat, mint az államfő és a kormány, illetve a törvényhozó testület testőr alakulatát mutatta be. Az előadó maga is részt vett a zászlóalj 1944 év végi működéséhez kapcsolódó tevékenységben. Előadása során érzelmdús módon ismertette meg a hallgatóságot az általa is átélt, illetve később rekonstruált eseményekkel.

Dr. Újhelyi Gabriella, a hadtudomány kandidátusa a Csendőrségi Lapok két világháború közötti számairól készült feldolgozást mutatta be előadásában. A kutató a lapot, mint magas szakmai színvonalat képviselő, jól szerkesztett folyóiratot jellemezte. A lap hibájaként róta fel azonban, hogy indirekt módon szolgálta a faji ellentétek szítását.

Süba János külön időt kapott arra, hogy a határokkal kapcsolatos vitában felmerült térképészeti kérdésekre reagáljon, melyet körültekintő módon alapos szakmai ismeretanyag felvonultatásával meg is tett.

Délután az elnöki tisztet *Dr. Parádi József*, a hadtudomány kandidátusa látta el.

A délután első előadása *Dr. Szakács Gábor*, a hadtudomány kandidátusa a Magyar Királyi Rendőrség két világháború közötti oktatási koncepciójának alakulását vizsgálta. Az előadó úgy értékelte a korabeli magyar rendőri képzési

rendszer, hogy az a szakmai feladatok teljesítésére alapos felkészülést biztosított. Ugyanakkor az alsóbb és a felsőbb kategóriák között nem jött létre átjárhatóság, amely valószínűleg az állami oktatási rendszer következménye volt. A korabeli rendőrképzések csak szakképzést jelentettek, nem nyújtottak állami iskolai végzettséget.

Barsi Lászlóné a rendvédelmi szervek gazdálkodását mutatta be. Az adatgazdag és közgazdasági szemléletű anyag sok új információt nyújtott a hallgatóság számára.

Bendzsák Katalin előadásában a két világháború közötti magyar bűnügyi statisztikát vallatta. Az előadó interpretálásában a száraz adatok beszédesnek bizonyultak a bűnügyi helyzetet illetően.

Az előadásokat követő vitával zárult a konferencia plenáris része. A vita során két kérdés került az átlagosnál erőteljesebben a figyelem középpontjába. A vitában részt vevő tíz fő vitatta a debreceni őrzészlóalj az előadó által egyértelműen pozitívnak ítélt szerepét. Többen úgy foglaltak állást, hogy a zászlóalj tevékenysége már előrevetítette a későbbi eldurvult politikai csatározások légkörét.

A Csendőrségi Lapok indirekt faji uszítására vonatkozó kitétellem sem értett egyet mindenki a jelenlévők közül. Azt mindenki elfogadta, hogy a folyóiratot a trianoni revans szellemiségében szerkesztették, az antiszemita és cigányellenes beállítottságát azonban cáfolták. A helyzet ugyanis az volt, hogy a vizsgált korban vidéken a törvénysértések jelentős részét a cigány lakosság követte el. Az eltulajdonított értékeket pedig nem is igen tudta máshová vinni értékesítésre, mint a helybeli vegyeskereskedőhöz. A vidék tradicionális munkamegosztásából adódott tehát az a situáció, amit a Csendőrségi Lapok megtörtént bűnesetek rovata tükrözött. Mivel a rovat célja az volt, hogy az abban foglaltakkal az életre készítse fel a szolgálatot teljesítő csendőröket, nem lehetett elvárni a szerkesztőktől, hogy e témát mellőzzék, vagy nem a valóságos súlyának megfelelően kezeljék. A kérdéses rovatban foglaltak éppen azt szolgálták, hogy a csendőrök ne vegyenek minden izraelitát, illetve cigányt egy megítélés alá – amire egyébként a csendőrlégénység hajlamos volt –, hanem képesek legyenek megkülönböztetni a tilosban járó a becsületes állampolgároktól.

A háromnapos ülést *Dr. Parádi József*, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke azzal zárta, hogy a magyar rendvédelem történelmét gazdagították az előadások. Sok új ismeretanyag került a felszínre, amely hozzájárulhat a szakmatörténeti kérdések objektívabb értelmezéséhez. Az elnök zárszavában bizakodó hangon nyilatkozott arról, hogy a konferencia anyagát – a rendkívül súlyos pénzügyi nehézségek ellenére – valószínűleg sikerül publikálni. A publikáció ugyanis előfeltétele annak, hogy a szűk körű kutatókon kívül az egész szakma és az érdeklődők is megismerkedhessenek a kutatási eredményekkel. Ígéretet tett arra, hogy az angliai érdeklődőknek még a nyomtatást megelőzően elküldi az előadások kéziratmásolatait, mert a brit rendvédelem fejlesztésén dolgozó teamből sürgősen kérték az őket érdeklő anyagokat.

A konferencia résztvevőinek egyetértésével az elnök arra is ígéretet tett, hogy – egy ad hoc bizottság segítségével – összeállítják a tanácskozás mának szóló tapasztalatait és azt eljuttatják a két leginkább érdekelt tárca vezetőjéhez.

Az elnök zárszavában még egyszer érintette azoknak a munkásságát, akik emlékének ajánlották a konferenciát. *Bendzsák Katalin* és *Barsi Lászlóné* kezdő kutatók eredményes alkotómunkáját megköszönve, további sikeres tevékenységet kívánt.

A konferencia második részét a fakultatív program alkotta. A kétnapos fakultáció első napján a Pénzügyőr Múzeum, a Bűnügyi Múzeum és a Hadtörténeti Múzeum kiállításait, a második napon pedig a visegrádi fellegvár és az esztergomi királyi vár, illetve bazilika múzeumát tekintették meg a programra jelentkezők.

TARTALOM

TANULMÁNYOK

ZACHAR JÓZSEF	A magyarországi hadügy jogi keretei, 1648–1848	3
---------------	--	---

KÖZLEMÉNYEK

TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ	A Kászim-nap és a tizenöt éves háború	25
KIS ANDRÁS	Mi történt a debreceni fogolytáborban? 1945. február 4–március 4.	34

MŰHELY

SZENDY ISTVÁN	A m. kir. Honvédség táborig tüzér fegyverneme és a hazai hadiipar kapcsolata a fegyverzeti anyaggyártás tükrében 1920 és 1944 között	57
PERJÉS GÉZA	Áldozatok és hősök. Szabó Péter Don-kanyar című könyvéről	67

FORRÁSKÖZLEMÉNYEK

MERÉNYI-METZGER GÁBOR	Simonyi óbester bárói diplomája	78
HUSZÁR JÁNOS	Egy pápai tüzér naplójából	85
JAKUS JÁNOS	Forrásanyagok a magyar IV. önálló hadtest és a belőle létrehozott magyar 3. hadsereg 1944 őszi hadműveleteihez	107

SZEMLE

MATTHEW STRICKLAND (ED.)	Anglo-Norman Warfare. Studies in Late Anglo-Saxon and Anglo-Norman Military Organization and Warfare (<i>Borosy András</i>)	120
URBÁN ALADÁR	Köztársaság az Újvilágban. Az Egyesült Államok születése, 1763–1789 (<i>Kurucz György</i>)	123
ÁCS TIBOR	Széchenyi katonaévei (<i>Móricz Lajos</i>)	125
LAWRENCE SONDDHAUS	The Naval Policy of Austria-Hungary 1867–1918. Navalism, Industrial Development and the Politics of Dualism (<i>Balla Tibor</i>)	127
MARTIN GILBERT	The Routledge Atlas of the First World War (<i>Balla Tibor</i>)	128
IZSÁK LAJOS–KUN MIKLÓS (szerk.)	Moszkvának jelentjük... Titkos dokumentumok, 1944–1948 (<i>Nagy Domokos Imre</i>)	129
HORVÁTH MIKLÓS	Maléter Pál (<i>Nagy Domokos Imre</i>)	131
CSONKARÉTI KÁROLY	Szigorián titkos dandár (1951–1956) (<i>Nagy Domokos Imre</i>)	132
HANS LEMBERG (HRSG.)	Zwischen Tauwetter und neuem Frost. Ostmitteleuropa 1956–1970 (<i>Bencze László</i>)	134
PIOTR S. WANDYCZ	The Price of Freedom. A History of East Central Europe from the Middle Ages to the Present (<i>Veszprémy László</i>)	136

KRÓNIKA

ZACHAR JÓZSEF	Nemzeti felkelő mozgalmak 1794-től napjainkig. A Nemzetközi Hadtörténeti Bizottság XX. Kollokviuma, Varsó, 1994. augusztus 29–szeptember 3. - - - - -	138
ZACHAR JÓZSEF	II. Rákóczi-kori tudományos ülészak, Vaja, 1994. október 8. -	147
PARÁDI JÓZSEF	A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. VI. Magyar Rendvédelemtörténeti Tudományos Konferencia, Budapest, 1994. október 18–22. - - - - -	150

CONTENTS

STUDIES

JÓZSEF ZACHAR	The legal frames of the Hungarian military affairs, 1648–1848 –	3
---------------	---	---

PUBLICATIONS

SÁNDOR LÁSZLÓ TÓTH	The Kasim-day and the Fifteen Years War – – – – –	25
ANDRÁS KIS	What happened in the Debrecen P. O. W. camp? (4 February–4 March 1945) – – – – –	34

WORKSHOP

ISTVÁN SZENDY	The connections between the field artillery of the Royal Hungarian Honvéd Army and the national war industry as reflected by the production of armament, 1920–1944 – – – –	57
GÉZA PERJÉS	Victims and heroes. Reflections on Péter Szabó's book „Don-Bend” – – – – –	67

HISTORICAL SOURCES

GÁBOR MERÉNYI–METZGER	The baronial patent of Colonel Simonyi – – – – –	78
JÁNOS HUSZÁR	From the diary of a gunner from Pápa – – – – –	85
JÁNOS JAKUS	A selection of sources concerning the operations of the IV Army Corps – later the Hungarian 3rd Army – in Autumn 1944	107

REVIEW

MATTHEW STRICKLAND (ED.)	Anglo-Norman Warfare. Studies in Late Anglo-Saxon and Anglo-Norman Military Organization and Warfare (<i>András Borosy</i>) – – – – –	120
ALADÁR URBÁN	A Republic in the New World. The Birth of the United States, 1763–1789 (<i>György Kurucz</i>) – – – – –	123
TIBOR ÁCS	Count Széchenyi's Military Service (<i>Lajos Móricz</i>) – – – –	125
LAWRENCE SONDHAUS	The Naval Policy of Austria–Hungary, 1867–1918. Navalism, Industrial Development and the Politics of Dualism (<i>Tibor Balla</i>) – – – – –	127
MARTIN GILBERT	The Routledge Atlas of the First World War (<i>Tibor Balla</i>) – –	128
LAJOS IZSÁK–MIKLÓS KUN (ED.)	Announcements for Moscow ... Secret Documents, 1944–1984 (<i>Imre Nagy Domokos</i>) – – – – –	129
MIKLÓS HORVÁTH	Pál Maléter (<i>Imre Nagy Domokos</i>) – – – – –	131
KÁROLY CSONKARÉTI	A Top Secret Brigade, 1951–1956 (<i>Imre Nagy Domokos</i>) – – –	132
HANS LEMBERG (HRSG.)	Zwischen Tauwetter und neuem Frost, Ostmitteleuropa, 1956–1970 (<i>László Benicze</i>) – – – – –	134
PIOTR S. WANDYCZ	The Price of Freedom. A History of East Central Europe from the Middle Ages to the Present (<i>László Veszprényi</i>) – – – – –	136

CHRONIC

JÓZSEF ZACHAR	National insurrectional movements from 1794 to our days. The 20th Colloquium of the International Commission of Military History. Warsaw, 29 August-3 September 1994 - - -	138
JÓZSEF ZACHAR	Scientific Session on the age of Francis II Prince Rákóczi. Vaja, 8 October 1994 - - - - -	147
JÓZSEF PARÁDI	The defence of country order between the two World Wars. 6th National Conference on the History of the Defence of Country Order. Budapest, 18-22 October 1994 - - - - -	150

TABLE DES MATIERES

ÉTUDES		
JÓZSEF ZACHAR	Les cadres juridiques des affaires militaires de Hongrie, 1648-1848	3
COMMUNICATIONS		
SÁNDOR LÁSZLÓ TÓTH	Le jour „Cassime” et la guerre de quinze ans	25
ANDRÁS KIS	Que s'est-il passé dans le camp de prisonniers de Debrecen? Du 4 février au 4 mars 1945	34
ATELIER		
ISTVÁN SZENDY	Le rapport de l'arme d'artillerie de campagne du Honved Royal Hongrois et l'industrie militaire nationale, dans le miroir de la production du matériel d'armement, entre 1920 et 1944	57
GÉZA PERJÉS	Victimes et héros. Sur le livre de Péter Szabó, intitulé „Le conde du Don”	67
PUBLICATIONS DE SOURCES		
GÁBOR MERÉNYI-METZGER	Le diplôme de baron du colonel Simonyi	78
JÁNOS HUSZÁR	Du journal intime d'un artilleur de Pápa	85
JÁNOS JAKUS	Sources sur les opérations militaires de l'automne de 1944 du 4e corps d'armée indépendante hongrois et de la 3ème armée hongroise, créée du 4e corps d'armée	107
REVUE		
MATTHEW STRICKLAND (ED.)	Anglo-Norman Warfare. Studies in Late Anglo-Saxon and Anglo-Norman Military Organization and Warfare (<i>András Borosy</i>)	120
ALADÁR URBÁN	République dans le Nouveau Monde. La naissance des États-Unis, 1763-1789 (<i>György Kirucz</i>)	123
TIBOR ÁCS	Le service militaire de Széchenyi (<i>Lajos Móricz</i>)	125
LAWRENCE SONDHAUS	The Naval Policy of Austria-Hungary 1867-1918. Navalism, Industrial Development and the Politics of Dualism (<i>Tibor Balla</i>)	127
MARTIN GILBERT	The Routledge Atlas of the First World War (<i>Tibor Balla</i>)	128
LAJOS IZSÁK-	Nous mandons pour Moscou ... Documents secrets, 1944-1984 (<i>Inre Nagy Domokos</i>)	129
MIKLÓS KUN (ED.)	Pál Maléter (<i>Inre Nagy Domokos</i>)	131
MIKLÓS HORVÁTH	Brigade rigoureusement secrète (1951-1956) (<i>Inre Nagy Domokos</i>)	132
KÁROLY CSONKARÉTI		
HANS LEMBERG (HRSG.)	Zwischen Tauwetter und neuem Frost. Ostmitteleuropaa 1956-1970 (<i>László Bençe</i>)	134
PIOTR S. WANDY CZ	The Price of Freedom. A History of East Central Europe from the Middle Ages to the Present (<i>László Veszprényi</i>)	136

CHRONIQUE

JÓZSEF ZACHAR	Les mouvements insurgés de 1794 jusqu'aux nos jours. Le XXe colloque du Comité International d'Histoire Militaire, Varsovie, du 29 août au 3 septembre 1994 - - - - -	138
JÓZSEF ZACHAR	La session scientifique de l'époque de Rákóczi II. Vaja, le 8 octobre 1994 - - - - -	147
JÓZSEF PARÁDI	La protection d'ordre du Royaume Hongrois ente les deux guerres mondiales. Conférence scientifique sur l'Histoire de la Protection d'Ordre, Budapest, du 18 au 22 octobre 1994 - - -	150

INHALT

STUDIEN

JÓZSEF ZACHAR	Die Rechtsrahmen des ungarländischen Wehrwesens 1648–1848 - - - - -	3
---------------	---	---

MITTEILUNGEN

SÁNDOR LÁSZLÓ TÓTH	Der Kasim-Tag und der Fünfzehnjährige Krieg - - - - -	25
ANDRÁS KIS	Was im Kriegsgefangenenlager zu Debrecen passierte? 4. Februar–4. März 1945 - - - - -	34

WERKSTATT

ISTVÁN SZENDY	Der Zusammenhang zwischen der Feldartillerie der königlich ungarischen Honvéd-Armee und der heimischen Kriegsmaterialproduktion 1920–1944 - - - - -	57
GÉZA PERJÉS	Opfer und Helden. Über das Buch „Das Don-Knie“ von Péter Szabó - - - - -	67

QUELLENPUBLIKATIONEN

GÁBOR MERÉNYI METZGER	Das Baronsdiplom von Obrist Simonyi - - - - -	78
JÁNOS HUSZÁR	Aus dem Tagebuch eines Papaer Artilleristen - - - - -	85
JÁNOS JAKUS	Quellenmaterialen zur Kriegsoperationen des IV selbständigen ungarischen Armeekorps und der 3. ungarischen Armee im Herbst 1944 - - - - -	107

RUNDSCHAU

MATTHEW STRICKLAND (ED.)	Anglo-Norman Warfare. Studies in Late Anglo-Saxon and Anglo-Norman Military Organization and Warfare (<i>András Borosy</i>) - - - - -	120
ALADÁR URBÁN	Republik in der Neuen Welt. Die Entstehung der Vereinigten Staaten 1763–1789 (<i>György Kurucz</i>) - - - - -	123
TIBOR ÁCS	Die Soldatenjahre Széchenyis (<i>Lajos Móricz</i>) - - - - -	125
LAWRENCE SONDHAUS	The Naval Policy of Austria-Hungary 1867–1918. Navalism, Industrial Development and the Politics of Dualism (<i>Tibor Balla</i>) - - - - -	127
MARTIN GILBERT	The Routledge Atlas of the First World War (<i>Tibor Balla</i>) - - -	128
LAJOS IZSÁK–MIKLÓS KUN (ED.)	Meldung an Moskau ... Geheime Dokumente 1944–1984 (<i>Imre Nagy Domokos</i>) - - - - -	129
MIKLÓS HORVÁTH	Pál Maléter (<i>Imre Nagy Domokos</i>) - - - - -	131
KÁROLY CSONKARÉTI	Die streng geheime Brigade, 1951–1956 (<i>Imre Nagy Domokos</i>)	132
HANS LEMBERG (HRSG.)	Zwischen Tauwetter und neuem Frost. Ostmitteleuropa 1956–1970 (<i>László Benice</i>) - - - - -	134
PIOTR S. WANDY CZ	The Price of Freedom. A History of East Central Europe from the Middle Ages to the Present (<i>László Veszprémy</i>) - - - - -	136

CHRONIK

JÓZSEF ZACHAR	Nationale aufständische Bewegungen von 1794 bis in unsere Tage. Das XX Kolloquium der Internationalen Kommission für Militärgeschichte. Warschau, 29. August-3. September 1994. -	138
JÓZSEF ZACHAR	Wissenschaftliche Tagung über die Zeit Ferenc Rákóczi II. Vaja 8. Oktober 1944. - - - - -	147
JÓZSEF PARÁDI	Der Ordnungsschutz des Königreichs Ungarn zwischen den zwei Weltkriegen. Die VI Konferenz für die Geschichte des Ordnungsschutzes in Ungarn. Budapest 18-22. Oktober 1994.	150

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ

ЙОЖЕФ ЗАХАР	Юридические рамки военного дела в Венгрии в период 1618-1848 гг. -----	3
-------------	--	---

ПУБЛИКАЦИИ

ИШАИДОР ЛАСЛЮ ТОТ	День Касима и пятнадцатилетняя война -----	25
АНДРАШ КИШ	Что случилось в дебреценом лагере военнопленных? 4 февраля-4 марта 1945 года -----	34

МАСТЕРСКАЯ

ИНГВАН СЕНЦИ	Связь полевой артиллерии, как рода войск венгерской королевской Армии, с отечественной военной промышленностью в зеркале производства вооружения в период 1920-1944 гг. -----	57
ГЕЗА ФЕРЬЕН	Жертвы и герои. О книге „Излучина Дона“ (Don-kanyar) Петера Сабо -----	67

ИСТОЧНИКИ

ГАБОР МЕРЕНЫ-МЕТЦГЕР	Диплом барона полковника Шимони -----	78
ЯНОШ ГУСАР	Из дневника одного артиллериста города Папа -----	85
ЯНОШ ЯКУШ	Материалы источников, связанные с операцией венгерского IV-го отдельного соединения и сформированной из него 3-ей венгерской армии осенью 1944 года -----	107

ОБЗОР

МЭТТЮ СТРИКЛЭНД (РЕД.)	Anglo-Norman Warfare. Studies in Late Anglo-Saxon and Anglo-Norman Military Organization and Warfare. (<i>Англари Борони</i>) -----	120
АЛАДАР УРБАН	Республика в Новом Свете. Рождение Соединенных Штатов, 1763-1789 гг. (<i>Дьёрдь Куруц</i>) -----	123
ТИБОР АЧ	Годы воинской службы Сеченьи (<i>Лайош Мориц</i>) -----	125
ЛЮРЕНС ЗОНДХАУС	The Naval Policy of Austria-Hungary 1867-1918. Navalism, Industrial Decelopment and the Politics of Dualism (<i>Тибор Балла</i>) -----	127
МАРТИН ЖИЛЬБЕРТ	The Routledge Atlas of the First World War (<i>Тибор Балла</i>) -----	128
ЛАЙОШ ИЖАК-МИКЛОШ КУШ (РЕД.)	Докладываем Москве ... Секретные документы. (1944-1984 гг.) (<i>Имре Надь Домокош</i>) -----	129
МИКЛОШ ХОРВАТ	Пал Малестер (<i>Имре Надь Домокош</i>) -----	131
КАРОЙ ЧОПКАРЕТИ	Совершенно секретная бригада (1951-1956 гг.) (<i>Имре Надь Домокош</i>) -----	132
ГАНС ЛЕМБЕРГ (ИЗД.)	Zwischen Tauwetter und neuem Frost Ostmitteleuropa 1956-1970 (<i>Ласло Бенце</i>) -----	134
ПЁТР ИЛ. ВАИЦИЧ	The Price of Freedom. A History of East Central Europe from the Middle Ages to the Present (<i>Ласло Веспреми</i>) -----	136

ХРОНИКА

ЙОЖЕФ ЗАХАР	Национальные повстанческие движения начиная с 1794 года до наших дней. XX-й Коллоквиум Международной Военно-исторической Комиссии, г. Варшава, 29 августа-3 сентября 1994 года -----	138
ЙОЖЕФ ЗАХАР	Научная сессия эпохи Ракоши П. Вайя, 8 октября 1994 года	147
ЙОЖЕФ ПАРАДИ	Охрана порядка в Венгерском Королевстве в период между двумя мировыми войнами. VI-я Научная Конференция по вопросам истории охрана порядка в Венгрии. Будапешт, 18-22 октября 1994 года -----	150

ALAPÍTVÁNY A MAGYAR HADI TÖRTÉNETÍRÁS TÁMOGATÁSÁRA

Osztovcics Levente műfordító, irodalomtörténész, az Európa Könyvkiadó igazgatója, dr. Rázsó Gyula hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum nyugalmazott főigazgatója és dr. Szakály Sándor hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa alapítványt hoztak létre a magyar hadi történetírás támogatására.

Az alapítvány elsődleges célja, hogy támogassa a magyar hadtörténeti, politika- és társadalomtörténeti kutatásokat, a kutatások eredményeinek közzétételét, különös tekintettel az 1867-től napjainkig tartó történeti korszak eseményeinek feltárására. Segíteni kívánja a magyar hadtörténészek bekapcsolódását a nemzetközi kutatómunkába, a nemzetközi tudományos életbe, elősegítve a fiatalabb hadtörténész nemzedék külföldi kutatási és publikációs gondjainak megoldását. Ennek érdekében támogatást kíván nyújtani

1. tudományos eredményeket közreadó kiadványok belföldi megjelentetéséhez,
2. belföldi konferenciákon való részvételhez,
3. magyarországi kutatómunkához,
4. külföldi kutatómunkához,
5. nemzetközi konferenciákon való részvételhez,
6. külföldi publikációs lehetőségek feltételeinek megteremtéséhez.

A fentiekén kívül az alapítvány évente egy-egy arra érdemes hadtörténész munkásságáért jutalomban részesít.

Az alapítvány kezelője, döntéseinek meghozója az elnökből, a titkárból és kilenc tagból álló kuratórium. A kuratórium elnöke Perjés Géza hadtörténész, titkára dr. Veszprémy László, a Hadtudományi Könyvtár igazgatója. A kuratórium tagjai: Antal László műfordító, az Európa Könyvkiadó nyugalmazott irodalmi vezetője, dr. Dombrády Lóránd hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet nyugalmazott igazgatója, Fodor Lajos vezérőrnagy, dr. Kószó Péter orvos, Méhes Gábor banktisztviselő, dr. Romsics Ignác történész, egyetemi docens, dr. Sáringer László főkonzul, dr. Szakály Ferenc történész, az MTA Történettudományi Intézet osztályvezetője, dr. Vargyai Gyula történész, egyetemi tanár, a Hadtörténeti Intézet igazgatója.

Az alapítvány javára a következő bankszámlákra juttathatók adományok: Általános Értékforgalmi és Hitelbank Rt. 7. sz. Fiók, 1051 Budapest V., Harmincad u. 3. Devizában: 256 685, forintban: 204-88880. Támogatások az adományozók által meghatározott célra is adhatók.

Az alapítványról részletes felvilágosítással szolgál: dr. Veszprémy László, az alapítvány titkára. Címe: Hadtörténeti Intézet és Múzeum, H-1250 Budapest, Pf. 7. Telefon: (00-36-1) 15-69-522, (00-36-1) 15-69-970.

Ára: 100,- Ft

Szerzőink figyelmét felhívjuk az alábbiakra:

1. A szerkesztőség csak olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek az „első közlés” kívánalmainak.
2. A kéziratot három példányban kérjük a szerkesztőséghez eljuttatni, mellékelve – új szerző esetében – külön lapon a szerző nevét, lakcímét, esetleg telefonszámát, munkahelyét, beosztását és tudományos fokozatát.
3. Végleges szövegű kéziratokat kérünk, mert a korrektúrában változtatásokra (kiegészítésekre) már nincsen lehetőség.
4. A szerkesztőség optimális terjedelműnek az 1,5-2,5 íves kéziratot tekinti – a jegyzetapparátussal együtt. 3 ívet meghaladó tanulmányt technikai okok miatt nehezen tudunk közölni. (Egy ív: 32 géppel írt oldal, oldalanként 25 sorral, soronként 50 leütéssel.)
5. A kéziratok jobb kezelhetősége érdekében kérjük, hogy a másolatokat is az első példánnyal azonos – nem másoló – papírra gépeljék, normál, nem gyöngybetűs írógéppel. Az esetleges javításokat a második és harmadik példányra is kérjük rávezetni.
6. A kiemeléseket a szerző egyszer húzza alá, a kézirat lapjait folyamatosan és arab számokkal számozza, a jegyzeteket a kézirat végére helyezze, külön lapszámozással.
7. Az idegen nyelvű forrásokból az idézeteket általában magyarra fordítva kérjük, s csak olyan kivételes esetekben az eredeti nyelven is, amikor értelmezésük problematikus lehet.
8. A jegyzetapparátusban a jegyzetszámozás folyamatosan és arab számokkal történjék. A hivatkozott mű szerzőjének nevét egyszerű aláhúzással emelje ki a kézirat szerzője és pontosan tüntesse fel a levéltári, kéziratári és bibliográfiai adatokat.
9. Folyóiratunk az évszázadokat római számokkal jelöli. (Az idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével.)
10. Recenziók esetében a cím mellett szükségesek a pontos bibliográfiai adatok és idegen nyelvű kiadványok esetén a cím magyar fordítása is. A recenziók terjedelme az öt kéziratoldalt lehetőleg ne haladja meg.
11. Nyomdatechnikai és terjedelmi okokból csak minimális illusztrációs anyagot fogadunk el. A szerző a számozott és címmel ellátott ábrákat, táblázatokat csatolja a kézirathoz, feltüntetve minden ábra és táblázat hátlapján a nevét és a kézirat címét, a kéziratban pedig a táblázatok és az ábrák helyét.